

УДК 614.2

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЩОДО МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗС УКРАЇНИ

Т.В. Ярош, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри медичного забезпечення збройних сил Української військово-медичної академії

С.М. Рудинська, підполковник медичної служби, кандидат медичних наук, старший викладач кафедри медичного забезпечення збройних сил Української військово-медичної академії

А.В. Бубовіч, головний старшина Головного військово-медичного управління

О.С. Стерліков, економіст управління (проектами) Центру забезпечення службової діяльності Генерального штабу та Міністерства оборони України

Н.Д. Козак, полковник медичної служби, доктор медичних наук, доцент, начальник факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації Української військово-медичної академії

Резюме. *Мета:* вивчення матеріального забезпечення занять з військово-медичної підготовки згідно нормативних документів, а також проведення оцінки відповідності цих норм переліку засобів надання домедичної допомоги на полі бою.

Методи дослідження: системного підходу, системно-елементного аналізу.

Результати. За проведеним аналізом визначено невідповідність норм навчального медичного майна, регламентованій діючими нормативними документами сучасним алгоритмам надання домедичної допомоги на полі бою, що унеможлиблює якісне проведення занять з військово-медичної підготовки та навчання військовослужбовців застосуванню сучасних засобів тактичної медицини.

Висновок: Нормативно-правова база щодо матеріально-технічного забезпечення занять з військово-медичної підготовки потребує перегляду та приведення у відповідність до наказу МОЗ України щодо комплектування аптечок медичних загальновійськових індивідуальних та сучасних алгоритмів надання домедичної допомоги на полі бою.

Ключові слова: військово-медична підготовка, матеріально-технічне забезпечення, навчальне медичне майно, домедична допомога на полі бою.

Вступ. Сучасні погляди на надання домедичної допомоги на полі бою обумовлюють дотримання визначених алгоритмів та застосування сучасних медичних засобів. Для ефективного оволодіння навичками з тактичної медицини, проведення занять з військово-медичної підготовки вимагає використання певного переліку та обсягу матеріальних засобів. Ґрунтуючись на положеннях наказу Міністерства охорони здоров'я від 05.01.17 № 6, зі змінами від 26.09.17 №721 [1], аптечка медична загальновійськова індивідуальна (АМЗІ) вміщує засоби для надання домедичної допомоги на полі бою. Відповідні засоби тактичної медицини розглянуті у Стандарті підготовки військовослужбовця І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини [2],

перелік яких відповідає обсягу та алгоритмам надання домедичної допомоги на полі бою. Разом з тим, виникає питання: чи можливо навчити військовослужбовця заходам домедичної допомоги за Стандартом, якщо перелік навчального медичного майна включає інші засоби?

Метою дослідження стало: вивчення матеріального забезпечення занять з військово-медичної підготовки згідно нормативних документів, а також проведення оцінки відповідності цих норм переліку засобів та алгоритмів надання домедичної допомоги на полі бою.

Матеріали та методи дослідження. Під час проведення аналізу нормативно-правової бази щодо матеріально-технічного забезпечення військово-медичної підготовки у

ЗС України застосовувалися методи системного підходу, системно-елементного аналізу.

Результати дослідження. На сьогодні норми навчального медичного майна регламентовані наступними наказами:

- Наказ Міністра оборони України від 11.05.2017 року № 261 “Про затвердження Порядку постачання медичного майна Збройним Силам України в мирний час” [3];

- Наказ Міністра оборони України від 12.03.1999 № 81 “Про затвердження Норм забезпечення медичною технікою та спеціальним майном кафедр екстремальної і військової медицини вищих медичних закладів освіти України” [4].

Розглянемо положення, що стосуються проведення військово-медичної підготовки військовослужбовцям ЗС України на тактичному рівні та надання домедичної допомоги на полі бою.

Так, наказом Міністра оборони України від 11.05.2017 року № 261 “Про затвердження Порядку постачання медичного майна Збройним Силам України в мирний час” передбачено механізм постачання медичного майна військовим частинам Збройних Сил України в мирний час.

Організація постачання медичного майна покладається на орган управління медичною службою, військово-медичні клінічні центри регіонів (далі - ВМКЦ регіонів), військові частини та заклади охорони здоров'я Міністерства оборони України.

Постачання медичного майна військовим частинам Збройних Сил України здійснюється за територіальним принципом із ВМКЦ регіонів та закладів охорони здоров'я Міністерства оборони України у плановому порядку на основі поєднання централізованого і децентралізованого принципів постачання.

Зазначеним наказом надається визначення терміну “медичне майно”. До медичного майна належать:

інвентарне (категорійне) медичне майно - медичні інструменти, прилади та апарати; медичні меблі та обладнання; прилади,

апарати, інструменти та обладнання для аптек, лабораторій, спеціальних кабінетів, майстерень та лабораторій з ремонту медичної техніки; рухомі медичні установки, комплекти та набори медичного майна; санітарно-господарчі предмети медичного призначення;

витратне (некатегорійне) медичне майно – ліки; дезінфекційні та дератизаційні засоби; бактерійні препарати та середовища; перев'язувальні та шовні матеріали; вироби медичного призначення; реактиви та хімікалії; оптичне скло та окулярні оправы; книги та бланки медичного і матеріального обліку й звітності; санітарно-господарче майно (витратне); запасні частини та матеріали для експлуатації і ремонту медичної техніки.

Постачання медичного майна військовим частинам Збройних Сил України в мирний час здійснюється відповідно до Переліків та обсягів постачання медичного майна військовим частинам Збройних Сил України в мирний час (далі - Перелік та обсяги), що наводяться в додатку до наказу.

Перелік та обсяги визначають табельну потребу в медичному майні для проведення комплексу заходів з медичного забезпечення особового складу військових частин Збройних Сил України в мирний час.

Перелік та обсяги розраховані: щодо витратного (некатегорійного) медичного майна - на річну потребу; щодо інвентарного (категорійного) медичного майна - на першочергове облаштування та використання в межах установлених термінів експлуатації.

Витребування медичного майна проводиться відповідно до Переліку та обсягів на підставі штатів і табелів до штатів військових частин, згідно з фактичною потребою та з урахуванням їх забезпеченості медичним майном та технікою до початку року. Необґрунтоване витребування медичного майна понад фактичну потребу забороняється.

Військові частини для забезпечення безперервності медичного постачання утримують понад встановлені обсяги відповідно до Переліку та обсягів постачання номенклатуру життєво необхідного та

найбільш важливого медичного майна в розмірі тримісячної потреби.

Власне для навчальних цілей передбачені наступні переліки:

перелік та обсяги № 28 - Перелік та обсяги медичного майна для навчальних цілей на 100 осіб військової частини, код - Т2871000У;

перелік та обсяги № 29 - Перелік та обсяги медичного майна для навчальних цілей Української військово-медичної академії, код - Т2872000У;

перелік та обсяги № 30 - Перелік та обсяги медичного майна для навчальних цілей кафедр медицини катастроф та військової медицини при вищих навчальних закладах, код - Т2873000У;

перелік та обсяги № 31 - Перелік та обсяги медичного майна для навчальних цілей навчальних центрів та полігонів на 100 осіб постійного та перемінного складів, код - Т2874000У;

перелік та обсяги № 32 - Перелік та обсяги медичного майна для навчальних цілей кафедри військової підготовки вищого навчального закладу, код - Т2875000У.

Порівняння норм постачання та вимог МОЗ України наведено у таблиці.

Як видно з наведеної таблиці, перелік майна, що надається для проведення занять з

військово-медичної підготовки відповідно діючим наказам, не відповідає тим функціям, що покладаються на військовослужбовця щодо надання домедичної допомоги на тактичному рівні. Яким чином проводити навчання із застосування засобів АМЗІ, якщо вони не передбачені в переліку навчального медичного майна? Це стосується в першу чергу засобів для зупинки кровотечі (САТ та хімічні), назофарингіального повітроводу, оклюзійної торакальної наліпки та ін. Таким чином, проблемне питання, що потребує вирішення – це приведення у відповідність чинних наказів щодо забезпечення навчального процесу до вимог нормативних актів щодо переліку медичного майна аптечки медичної загальновійськової індивідуальної та переліку заходів з домедичної допомоги на полі бою.

Висновки

Нормативно-правова база щодо матеріально-технічного забезпечення занять з військово-медичної підготовки потребує перегляду та приведення у відповідність до наказу МОЗ України щодо комплектування аптечок, до Стандарту підготовки військовослужбовця І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини та можливості виконання військовослужбовцями заходів з надання домедичної допомоги на полі бою.

Норми постачання навчальним медичним майном згідно нормативних документів та вимог Стандарту підготовки військовослужбовців з тактичної медицини І-СТ-3 (на 100 осіб)

Назва	Од. ви міру	Стандарт І-СТ-3	Наказ МОЗ 05.01.17 № 6 АМЗІ зі змінами	Наказ МОЗ 05.01.17 № 6 ААЗ зі змінами	Наказ МО 11.05.17 № 261 Н.28 в/ч	Наказ МО 11.05.17 № 261 Н.29 УВМА	Наказ МО 11.05.17 № 261 Н.31 НЦ
Аптечка автомобільна загальновійськова ААЗ	шт.				1	2	2
Аптечка медична загальновійськова індивідуальна АМЗІ	шт.	35			10	10	20
Бандаж тазостегновий	шт.	3					
Бинт марлевий медичний нестерильний (7м*14см)	шт.	250	1	2	10	10	20
Бинт марлевий медичний нестерильний (5м*10см)	шт.	250		2	10	10	20
Голка пункційна для декомпресії плевральної порожнини 14 G 3,25 дюйма (2,1 x 83 мм)	шт.	6				1	1
Засіб для зупинки кровотечі (механічний)	шт.				10	20	20
Джгут гумовий (Есмарха)	шт.	100					
Джгут ОМЕГА(SWAT)	шт.	10					
Джгут-турникет SOFT	шт.	10					
Засіб для зупинки кровотечі механічний по типу «САТ»	шт.	100	2	2			
Дихальний респіраційний мішок типу Амбу (портативний)	шт.	3				1	1
Жорсткий шийний комірць з регулюванням розміру	шт.	6				1	1
Засіб для зупинки кровотечі хімічний (бинт кровоспинний тампонувальний з гемостатичним засобом)	шт.	9	1	2			
Засіб для швидкої дезінфекції	л	2					

Продовження таблиці

Ізраїльський бандаж 12",	шт.	15					
Ізраїльський бандаж 4" або 6"	шт.	100					
Картка постраждалого бійця			1				
Косинка медична перев'язувальна	шт.	12		1	10	5	10
Лейкопластир на нетканій основі завдовжки 3-5 м, завширшки 2-3 см	уп.	6	1	1			
Лямка медична для нош	шт.				5	20	
Лямка медична спеціальна Ш-4	шт.				5	10	
Манекени для відпрацювання медичних навичок (постановка повітроводів, голки для декомпресії напруженого пневмотораксу, проведення СЛР, тампонади рани)	компл.	3				1	1
Маркер водостійкий для нанесення інформації синього кольору	шт.	20	1	1			
Медична інформаційна картка	шт.	120					
Ножиці для розрізання одягу і взуття (атравматичні)			1	1			
Назофарингальний повітровід (повітропровід, трубка) з лубрикантом	шт.	100	1	2			
Накидка медична НМ					5	20	20
Наплічник медичний загальновійськовий санітара НМЗС	компл.				1	4	10
Ноші м'які	шт.	6					
Ноші санітарні	шт.				2	10	2
Оглядові рукавички	шт.	200	1	4			
Оклюзійна торакальна наліпка	шт.	15	2	2			
Окуляри захисні	шт.					1	1
Пакет перев'язувальний індивідуальний стерильний (ППШ)	шт.	200	+		10	10	20
Пакет перев'язувальний індивідуальний стерильний з еластичним компресійним компонентом і захисною вологостійкою оболонкою			1	2			

Продовження таблиці

Пов'язки медичні великі стерильні	шт.				10	10	20
Пов'язки медичні малі стерильні	шт.				10	10	20
Протиопікова гідрогелева пов'язка 20 см х 20 см				2			
Плівка (клапан) для проведення штучної вентиляції легень				1			
Серветки спиртові, 100 шт. в уп.	уп.	1					
Серветки стерильні марлеві 6 см х 10 см 6-шарові	шт.			10			
Скотч армований/ пакувальний	шт.	3					
Сумка медична санітара СМС	компл				1	4	10
Термоковдра на поліетиленовій основі завширшки 160 см, завдовжки 210 см		6	1	2	5	20	
Шина дротяна (драбинчаста) для рук	шт.				5	10	10
Шина дротяна (драбинчаста) для ніг	шт.				5	5	20
Шина іммобілізаційна гнучка 11см*90 см	шт.	6		2		1	1
Шина Кендріка	шт.	3					
Шина транспортна Дітерихса для нижніх кінцівок (модернізована)	компл				1	20	20
Шина фанерна	шт.				5	5	10
Шпильки безпечні	шт.				20	20	40
Хлоргексидин біглюконат 0,05 % 100 мл у флаконах полімерних	фл.			2			

Література

1. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 05.01.17 № 6, зі змінами від 26.09.17 №721 “Про затвердження переліків лікарських засобів та медичних виробів, які повинні бути в складі аптечок медичних загальновійськових індивідуальних, аптечки автомобільної загальновійськової, наплічника медичного загальновійськового санітара та наплічника медичного загальновійськового санітарного інструктора”. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0113-17>.

2. Стандарт підготовки І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2). – Київ : «МП Леся», 2015. – 148 с.

3. Наказ Міністра оборони України від 11.05.2017 року № 261 “Про затвердження Порядку постачання медичного майна Збройним Силам України в мирний час”. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0688-17/print>.

4. Наказ Міністра оборони України від 12.03.1999 № 81 “Про затвердження Норм забезпечення медичною технікою та спеціальним майном кафедр екстремальної і військової медицини вищих медичних закладів освіти України”.

References

1. Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia vid 05.01.17 № 6, zi zminamy vid 26.09.17 №721 "Pro zatverdzhennia perelikiv likarskykh zasobiv ta medychnykh vyrobiv, yaki povynni buty v skladi aptechok medychnykh zahalnoviiskovykh individualnykh, aptechky avtomobilnoi zahalnoviiskovoi, naplichnyka medychnoho zahalnoviiskovoho sanitara ta naplichnyka medychnoho zahalnoviiskovoho sanitarnoho instruktora" [Order of the Ministry of Health dated January 6, 17, No. 6, as amended from September 26, 17, No. 721 "On approval of the lists of medicines and medical products that should be part of medical kits of medical general military, medical kits of automobile military, medical knapsack the medical officer and the shoulder of the medical all-military sanitary instructor"]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0113-17> [in Ukrainian].
2. Standart pidhotovky I-ST-3: Pidhotovka viiskovosluzhbovtisia z taktychnoi medytsyny (vydannia 2) [Training standard of I-ST-3: Training of military personnel in tactical medicine (edition 2)]. – Kyiv : «MP Lesia», 2015. – 148 p [in Ukrainian].
3. Nakaz Ministra oborony Ukrainy vid 11.05.2017 roku № 261 "Pro zatverdzhennia Poriadku postachannia medychnoho maina Zbroinym Sylam Ukrainy v myrnyi chas" [Order of the Minister of Defense of Ukraine dated May 11, 2017 No. 261 "On Approval of the Procedure for Delivery of Medical Property to the Armed Forces of Ukraine in Peacetime"]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0688-17/print> [in Ukrainian].
4. Nakaz Ministra oborony Ukrainy vid 12.03.1999' 81 "Pro zatverdzhennia Norm zabezpechennia medychnoi tekhnikoju ta spetsialnym mainom kafedr ekstremalnoi i viiskovoi medytsyny vyshchykh medychnykh zakladiv osvity Ukrainy" [Order of the Minister of Defense of Ukraine No. 81 of March 12, 1999 "On Approval of the Norms of Provision of Medical Equipment and Special Property of the Departments of Extreme and Military Medicine of Higher Medical Institutions of Education of Ukraine"] [in Ukrainian].

УДК 614.2

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНА ОРГАНІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ АЕРОМЕДИЧНОЇ ЕВАКУАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ ЛІТАКАМИ

В. Ю. Бабій, підполковник медичної служби, ординатор відділення анестезіології і реанімації Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону

Резюме. Стаття присвячена вивченню історії розвитку аеромедичної евакуації. В Україні даний вид евакуації досяг значних успіхів завдяки взаємодії різних структур та постійною копіткою роботою над удосконаленням сучасної евакуаційної техніки. Для евакуації поранених та хворих військових застосовуються різні моделі літаків. На початку 2000-х було створено та введено в експлуатацію спеціалізований літак Ан-26 "VITA" для медичної евакуації. Планування аеромедичних місій здійснюється завдяки взаємодії різних структур - медичної служби ВВС, Міністерства оборони та Генерального штабу. Аеромедична евакуація в Україні досягла значних успіхів і є одним із ключових елементів медичної підтримки важко поранених солдатів в умовах гібридної агресії.

Метою дослідження стало вивчення історичних аспектів розвитку аеромедичної евакуації в Україні.

На сучасному етапі аеромедична евакуація в Україні досягла значних успіхів, є одним з ключових елементів медичного забезпечення важкопоранених військовослужбовців в умовах гібридної агресії та має значний резерв для збільшення спроможностей за рахунок оптимізації організаційної моделі та планування діяльності.

Аеромедична евакуація є одним з ключових методів евакуації, який забезпечує мобільність та якісне надання медичної допомоги при транспортуванні. Водночас, цей метод евакуації потребує постійного вдосконалення, яке необхідно проводити, спираючись на національні історичні аспекти розвитку евакуації авіаційним транспортом та у відповідності до стандартів аеромедичної евакуації НАТО.

Ключові слова: аеромедична евакуація, історичні аспекти, організаційна модель.